

ВАЖЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS В УМОВАХ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Котельникова Юлія Миколаївна,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Касьмін Денис Сергійович

кандидат економічних наук,
доцент кафедри соціальної економіки,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Динамічні процеси глобалізації вимагають визначення найважливіших потреб ринку праці до сучасного фахівця нової генерації. На перший план виходять здатність до особистісного та професійного зростання, самовдосконалення, самоосвіти та самореалізації. Сучасному фахівцю окрім професійних навичок необхідні також гнучкі навички або «soft skills» задля створення конкурентного професійного профілю та іміджу. Нині ці навички набувають більшої значущості, оскільки роботодавці все частіше включають їх до переліку вимог до кандидатів на різні вакансії. Сьогодні вважається цінним не той працівник, який має лише професійні теоретичні знання та практичні навички – «hard skills», а той, хто готовий до саморозвитку, може працювати в команді, знаходити нестандартні рішення, подолати професійні труднощі та зберігати темпи власного розвитку, володіючи «soft skills». Ці навички допомагають людині успішно взаємодіяти з іншими та стають важливим елементом успіху незалежно від сфери професійної діяльності. Формування та розвиток гнучких навичок є необхідністю сучасного ринку праці, який динамічно розвивається, а також важливим завданням у процесі підготовки конкурентоспроможного фахівця на всіх його етапах. Це питання є надзвичайно актуальним для фахівців будь-якого віку та професії.

Серед досліджень які присвячені «soft skills» більшість дослідників зосереджують свою увагу на особистісних характеристиках та соціальних навичках людини, таких як комунікативні здібності, доброзичливість та оптимізм, які поліпшують здатність успішно взаємодіяти з оточенням та працювати ефективно [1]. Варто відзначити підхід, що визнає «soft skills» як особисті якості, особливості, таланти або рівень інтересу до професійної діяльності, які відрізняють певного фахівця від інших з подібними вміннями і компетентністю [2].

Враховуючи результати досліджень наукової спільноти, та особливості динаміки бізнес середовища що формують вимоги на ринку праці, автори сформуvalи своє бачення поняття «soft skills». Головний акцент «soft skills» робиться на різноманітних варіантах поведінки, які допомагають людям в професійній діяльності, зокрема в роботі в команді, та сприяють успішній

соціалізації. Soft skills можна розділити на кілька категорій:

перша категорія – це навички спілкування, до яких входять: ефективна комунікація, слухання, вміння переконувати, вміння висловлювати свої думки та ідеї;

друга категорія – це навички розвитку відносин, до яких входять: здатність до співпраці з іншими людьми, здатність до співпраці в команді, управління конфліктами та підтримання дружніх стосунків;

третя категорія – це навички особистісного розвитку, до яких входять: здатність до саморозвитку, самоконтроль, вміння працювати зі стресом, розвиток креативності та інноваційного мислення.

У сучасному світі, де технології швидко розвиваються та конкуренція на ринку праці є дуже високою, soft skills стають все більш важливими для успішної кар'єри та бізнес-діяльності. Тому розвиток цих навичок стає необхідністю для будь-якої людини, яка бажає бути успішною в сучасному світі.

Soft skills відрізняються від hard skills тим, що останні визначаються конкретними знаннями, технічними навичками та досвідом у певній області. Наприклад, hard skills можуть включати в себе володіння мовами програмування, математичні навички, знання фізики, хімії тощо. Вони можуть бути оцінені за допомогою конкретних критеріїв та тестів. У свою чергу, soft skills визначаються людськими якостями, які можуть бути корисними в будь-якій області діяльності. Ці якості включають здатність до комунікації, лідерство, роботу в команді, проблемне мислення, емоційний інтелект, адаптивність, творчість та інші. Так згідно висновків дослідження, що було проведене у Гарвардському університеті та Стенфордському дослідницькому інституті, виявлено, що hard skills становлять лише 15% успішності фахівця, тоді як soft skills складають 85% [3]. Хоча soft skills не можна виміряти за допомогою конкретних критеріїв та тестів, вони є важливим елементом успішної кар'єри та бізнес-діяльності. У сучасному світі з постійно зростаючими технологічними можливостями та змінами на ринку праці, soft skills стають ще більш важливими, оскільки вони дозволяють людині адаптуватися до нових ситуацій та швидко розвиватися у своїй професії.

Згідно досліджень тенденцій і перспектив ринку праці Європи та Америки у постпандемічний період [4], найважливішими soft skills, що стають затребуваними є: комунікаційні навички, лідерство та управління, креативність та інноваційність, аналітичні здібності та рішення, командний дух та співпраця.

Комунікаційні навички є одним з ключових елементів soft skills. Вони включають у себе вміння ефективно спілкуватися з іншими людьми, використовуючи мовлення, жести, міміку, а також вміння слухати і розуміти інших. Ефективна комунікація є необхідною для успішної співпраці в команді та досягнення спільних цілей. Вміння чітко і зрозуміло висловлювати свої думки та ідеї, слухати погляди інших та швидко вирішувати конфлікти є важливими складовими успішної комунікації. Крім того, комунікаційні навички є важливим фактором при вступі на роботу та проходженні співбесід. Людина, яка вміє ефективно комунікувати, може легше вести переговори, демонструючи свої переваги перед іншими кандидатами на посаду. Комунікаційні навички також

допомагають вести успішний бізнес, забезпечуючи зв'язок з клієнтами, партнерами та колегами. Важливою складовою комунікаційних навичок є навички письмової комунікації. Вміння писати чітко та лаконічно, формулювати свої думки і ідеї у вигляді листів, повідомлень та електронних листів є важливими у сучасному світі бізнесу та роботи. Висока якість письмових повідомлень може стати ключовим фактором успішного взаємодії з клієнтами та колегами.

Лідерство та управління є одними з найважливіших *soft skills*, які можуть допомогти в ефективному управлінні командою та досягненні успіху в бізнесі. Лідерство полягає в здатності керувати, мотивувати та надихати інших до досягнення спільної мети, а управління – в здатності до планування, координації та контролю за роботою команди. Ефективні лідери вміють створювати відкриту та довірливу атмосферу, де кожен член команди може висловити свої ідеї та бути почутим. Вони також здатні до аналізу ситуації та швидкого прийняття рішень у критичних ситуаціях. Управління включає в себе планування та організацію роботи, ефективну комунікацію з підлеглими та колегами, а також здатність до контролю за роботою та аналізу результатів. Ефективні управлінці здатні до налагодження процесів та створення ефективних систем, що допомагають у досягненні поставлених цілей.

Креативність та інноваційність є ключовими складовими успішного розвитку бізнесу та кар'єри. Креативний підхід дозволяє знайти нові способи вирішення проблем та розробки продуктів, які будуть конкурентоспроможними на ринку. Інновації дозволяють створювати нові продукти та послуги, що задовольняють потреби ринку та забезпечують конкурентну перевагу.

Аналітичні здібності та рішення включають у себе вміння аналізувати інформацію, збирати та інтерпретувати дані, а також приймати рішення на основі отриманих даних. Ці навички дуже важливі в бізнесі, оскільки вони дозволяють ефективно аналізувати інформацію, розробляти стратегії та плани дій. Аналітичні здібності включають у себе вміння зіставляти дані з різних джерел, аналізувати інформацію, виявляти тенденції та патерни, здійснювати прогнозування та визначати причинно-наслідкові зв'язки. Рішення, які приймає людина на основі аналізу даних, можуть мати значний вплив на діяльність компанії та її успіх. У сучасному бізнес-середовищі важливо мати людей з аналітичним мисленням та здібностями, оскільки вони можуть допомогти вирішувати складні проблеми та знаходити нові можливості для розвитку бізнесу. Люди з аналітичними здібностями можуть бути корисними для компаній у будь-якій галузі, від фінансів і маркетингу до інженерії та науки.

Командний дух та здатність до ефективної співпраці з іншими людьми – це ключові *soft skills*, необхідні для успіху в бізнесі. Команда, що співпрацює між собою, може здійснювати більш складні проекти та досягати більшого успіху, ніж окремі індивідууми. Командний дух полягає в здатності до підтримки інших учасників команди та взаємодії з ними. Співпраця передбачає здатність до ефективного комунікації, взаєморозуміння та взаємодопомоги. Ці навички необхідні для досягнення спільних цілей та завдань. Крім того, здатність до

роботи в команді та співпраці є важливою для забезпечення гармонійної та продуктивної робочої атмосфери.

Зміни, що відбуваються в сучасному світі, трансформація форм виробництва та інформатизація суспільства спричиняють певні зрушення у запитах до сучасного фахівця, ключовим конкурентними перевагами якого стають soft skills поряд із hard skills. Вони допомагають покращити такі навички як комунікація, лідерство, креативність, аналітичні здібності, співпраця. Soft skills не є чітко вимірюваними, але їх важливість неможливо недооцінити. Кожна людина може розвивати власні soft skills за допомогою різних методів, включаючи самостійну роботу над собою, підвищення самосвідомості, тренінги та навчальні програми. Формування та розвиток soft skills допоможе людині досягати успіху як в професійній, так і в особистій сфері життя.

Список літератури:

1. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2015. № 2. С. 162-167.
2. Мачуліна І. І., Сорокіна Л. М., Ковальова Д. В. Неформальна педагогіка як ресурс формування «м'яких» навичок у здобувачів ЗВО. *Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning: proceedings International scientific and practical conference* (Wloclawek, Republic of Poland, 2021, February 26-27). Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2021. P. 64-67.
3. Frank E. J. Soft skill development in a total enterprise simulation. *Bus. Educ. Innov. J.*, 2019. vol. 11, pp. 79-82.
4. Doyle A. Top Soft Skills Employers Value With Examples. URL: <https://www.thebalancemoney.com/list-of-soft-skills-2063770#toc-more-soft-skills> Accessed: Apr. 20, 2023.